

Marcin WITKOWSKI
MUZEUM MIEJSKIE W WADOWICACH

„Wadowicka Szkoła Genealogów” – projekt Muzeum Miejskiego

Projekt, którego realizacja rozpoczęła się w kwietniu a zakończyła w listopadzie 2017 r., był odpowiedzią na brak fachowej edukacji w zakresie bardzo popularnej współcześnie genealogii. „Wadowicka Szkoła Genealogów” miała w swoim założeniu umożliwić jej uczestnikom poznanie zarówno narzędzi niezbędnych do prowadzenia badań jak i umiejętnego korzystania ze źródeł. Projekt, w którym udział był bezpłatny, skierowano do osób w różnym wieku i z różnym zasobem wiedzy i doświadczeniem w zakresie genealogii. W liczącej 25 uczestników grupie znaleźli się zarówno seniorzy jak i ludzie młodzi – najmłodsza uczestniczka, biorąca udział w projekcie wraz z babcią, miała zaledwie 8 lat. Opiekunem naukowym projektu został dr Tomasz Graff, historyk, absolwent Wydziału Historycznego UJ, prodziekan Wydziału Historii i Dziedzictwa Kulturowego Uniwersytetu Papieskiego Jana Pawła II w Krakowie.

„Wadowicką Szkołę Genealogów” zainaugurował wykład dr. Graffa, poświęcony postaci Marcina Wadowity i poszukiwaniu jego rodzinnych korzeni. Kolejne spotkania miały charakter warsztatowy, a ich celem było zapoznanie uczestników projektu z podstawami teoretycznymi genealogii, metodami pracy ze źródłem, umiejętnej kwerendy w archiwach państwowych i kościelnych oraz genealogicznymi bazami danych dostępnymi w internecie.

Pierwsze zajęcia praktyczne, prowadzone przez dr. Tomasza Graffa, poświęcone zostały wyjaśnieniu najważniejszych pojęć stosowanych w genealogii oraz przedstawieniu ogólnych zasad tworzenia drzew genealogicznych. Marcin Witkowski z kolei zaznajomił uczestników ze specyfiką dokumentów zgromadzonych w archiwum parafii pw. Ofiarowania NMP w Wadowicach. Uczestnicy dowiedzieli się ile informacji na temat jednej osoby, jej rodzinnych powiązań, a nawet dokładnego miejsca zamieszkania, można uzyskać analizując XIX-wieczną księgę zgonów oraz jak szukać materiałów genealogicznych w księgach ogłoszeń parafialnych czy zapowiedzi przedślubnych.

Adam Leśniak skoncentrował się na nowoczesnych metodach genealogicznych poszukiwań. Zaprezentował polskie i zagraniczne, głównie amerykańskie i kanadyjskie, wyszukiwarki i bazy danych dostępne w internecie, m.in. moikrewni.pl, stankiewicz.com czy familysearch.org. Z kolei Michał Jarnot, historyk i pracownik bielskiego Oddziału AP w Katowicach, przedstawił jakiego rodzaju dokumentację przechowują archiwa państwowe i jakie materiały przydatne są do celów genealogicznych – zwłaszcza metrykalia, ewidencja ludności, akta sądowe, gruntowe czy osobowe.

To ostatnie spotkanie było wstępem do dwóch wyjazdów studyjnych. Uczestnicy „Wadowickiej Szkoły Genealogów” odwiedzili bibliotekę i archiwum oo. Karmelitów na Piasku w Krakowie oraz Archiwum Państwowe w Katowicach, Oddział w Bielsku-Białej. O zbiorach biblioteki klasztornej i zgromadzonych w karmelitańskim archiwum dokumentach, w tym bezcennych XIV-wiecznych antyfonarzach oraz jedynym zachowanym na świecie inkunabułem „Postilla super epistolas S. Pauli”, opowiedział archiwista i bibliotekarz zbiorów specjalnych oraz opiekun muzeum na krakowskim Piasku dr Szymon Sulecki. Po archiwum w Bielsku-Białej oprowadził uczestników projektu Paweł Hudzik, kierownik bielskiego Oddziału AP w Katowicach. Przedstawił on pokrótce zasób (ponad 312 tys. dokumentów, ok. 1.280 zespołów, prawie 3,4 km bieżących akt) oraz zadania archiwum. Zaprezentowane zostały także znajdujące się w zbiorach dokumenty związane z Wadowicami, istotne dla badań genealogicznych – m.in. akta sądowe, ziemskie, rachunki, spisy i katastry.

Zajęcia po wakacyjnej przerwie zmieniły nieco swoją formułę. Z uczestnikami spotkał się najpierw Marek Maszczak, kierownik Działu Techniki i Technologii Fotografii w Muzeum Historii Fotografii w Krakowie. Jako świetny znawca tematu przedstawił dzieje techniki wykonywania fotografii oraz zwrócił uwagę na możliwość ich wykorzystania w badaniach genealogicznych. Ostatnie spotkania w ramach „Wadowickiej Szkoły Genealogów” miały charakter warsztatów graficznych, które poprowadził artysta grafik Maciej Hojda. Podczas zajęć uczestnicy przygotowali własne plastyczne wykresy genealogiczne.

Realizowany przez Muzeum Miejskie projekt miał także wymiar edukacyjny. Uczestnicy „Wadowickiej Szkoły Genealogów”, w oparciu o wiedzę i umiejętności nabyte podczas warsztatów, prowadzili zajęcia dla uczniów klas czwartych szkoły podstawowej i gimnazjalistów z Zespołu Szkół Publicznych nr 3 w Wadowicach. Czwartoklasiści przygotowywali drzewa genealogiczne rodzin Wojtyłów, Knapczyków (familii mieszkającej w XIX w. w budynku przy ul. Kościelnej 4) oraz Piastów zatorskich. Z kolei gimnazjaliści wyruszyli na wycieczkę po mieście po tych miejscach, które w czasie genealogicznych poszukiwań uczestników Szkoły zostały na nowo odkryte. Dwie uczestniczki projektu, Marta Mądry i Anna Ochocka, poprowadziły uczniów szlakiem Wadowic lat 70. Trasa była tak skonstruowana aby o każdym miejscu można było opowiedzieć przez pryzmat mieszkających tam znanych, ale i mniej znanych wadowiczian.

Kolejnym z efektów projektu „Wadowickiej Szkoły Genealogów” było powstanie portalu internetowego **wadowiczanie.pl**, który jest połączeniem archiwum społecznościowego i biograficznego słownika, umożliwiającego dokumentację miasta i jego mieszkańców. Użytkownicy uruchomionego w listopadzie 2017 r. portalu mogą nie tylko poszukiwać informacji, ale także sami uczestniczyć w jego tworzeniu poprzez dodawanie i uzupełnianie not biograficznych, wspomnień czy materiałów audio i wideo. Kreator drzewa genealogicznego umożliwia z kolei

utworzenie wykresu genealogicznego swoich rodzin.

Na portalu **wadowiczanie.pl** zamieszczane są biogramy zmarłych wadowiczian – tych znanych i mniej znanych, zapomnianych postaci związanych na różne sposoby z miastem. Wśród biografii znajdują się noty zarówno urodzonych i żyjących w Wadowicach osób, ale także lekarzy, wojskowych, profesorów gimnazjalnych czy prawników, których pobyt w mieście był krótkotrwały, ale zapisali się oni w jego historii. Fachowe biogramy na portal przygotowali historycy zajmujący się dziejami Wadowic: dr Marta Burghardt, dr Tomasz Graff, dr hab. Krzysztof Koźbiał, Artur Oboza, Dorota Pałosz, o. dr hab. Szczepan Tadeusz Praškiewicz OCD, Marcin Witkowski oraz Michał Żmuda.

Projekt „Wadowicka Szkoła Genealogów” został wysoko oceniony w konkursie grantowym Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego i otrzymał dofinansowanie w ramach programu „Edukacja Kulturalna”.